Hur är det möjligt? Om John Steinbergs skrivprocess

57 böcker, 600 krönikor – hur är det möjligt? Det har jag själv undrat. För den som är nyfiken beskriver jag en del av min skrivprocess och hur det blev som det blev. Jag ska berätta i punktform och även ge lite tips till den som själv vill skriva böcker och annat.

1. För många är skrivandet närmast tortyr. Men jag har fått skriva och skriva redan från lågstadiet och framåt i det amerikanska systemet, särskilt på high school och på universitetet. Det är bara att göra, öva och få feedback, och till slut blir det så att när man har ett ämne och har gjort lite bakgrundsresearch blir det inte så värst svårt. Med andra ord har jag övat och tränat sedan början. Det är svårt att bli musiker, skådespelare, artist eller entreprenör bara för att du önskar det. Du måste också öva på din konst gång på gång.

2. Jag har haft förebilder. När jag började studera pedagogik och framför allt det som då kallades humanistisk psykologi och pedagogik träffade jag flera förebilder som föreläsare, workshopledare och författare: Sid Simon, Howard Kirschenbaum, Joel Goodman, Jack Canfield m.fl. Jag såg nyttan av att skriva enkelt, ge många praktiska exempel i skrift och tal samt att aktivera deltagarna och läsarna.

3. Jag fastnade för ”values clarification” som Sid Simon var en av upphovsmännen till. Inte en dag passerar utan en tacksam tanke om Sid, som lade grunden för min filosofi – att värderingar ska styra mitt handlande. Det har hjälpt mig att definiera min ”purpose”, mina budskap och mina beslut. Jag bestämde tidigt, efter min doktorsexamen, att skriva för ”Sofia, 40 år, lärare i 15 år” – inte för att meritera mig akademiskt och inte bara för mina kollegor på universitetet. Det hade stora konsekvenser när jag själv valde att lämna min tjänst som universitetslektor i pedagogik. Jag har klarat mig som frilansare och egenföretagare sedan 1984 och höll min första föreläsning redan 1974.

4. Har du ett budskap, en tydlig värderingsgrund, en tydlig målgrupp och en tydlig mission blir det mycket lättare att hitta teman, struktur och form i ditt skrivande. En idé till en bok gror i ungefär ett år. Jag grubblar länge på budskap, form och struktur för en bok, men själva skrivprocessen går relativt snabbt. Jag har minskat tiden från ca tre månaders heltid till kanske 5–6 veckor på deltid. Jag skriver inte heller forskningsböcker, utan böckerna är mer eller mindre dagböcker över mina tankar om skolutveckling, pedagogik, ledarskap och lärande. Om man inte definierar dem som forskningsbaserade böcker utan snarare som inspirationsböcker (och föreläsningar), går det fortare än om man ska göra mycket bakgrundsforskning. Egentligen ”borde jag” inte skriva så enkelt utan ännu mer teoretiskt, men som sagt, jag skriver för praktiker på fältet, inte för akademin.

   En kuriositet: Jag skriver med fingrarna snarare än hjärnan! Vad kan det betyda? Den viktigaste kursen jag gick på high school i USA var maskinskrivning. Jag skriver med alla fingrar, och det går fort. Men det märkliga är att jag med rutinen knappt ens behöver skissa på innehållet i en bok. Utifrån ett tema och en idé litar jag på att mina fingrar vet vad de ska göra. Och det gör de. Konstigt. Ja, konstigt…

5. Varje bok har en tydlig form, som tar tid att hitta. Nästan alla mina böcker är upplagda som studiecirkelböcker med diskussionsfrågor och ibland övningar, men de har ändå olika format och strukturer. Oftast blir det korta kapitel, ett lätt språk, många exempel och praktiska modeller som jag känner är relevanta för huvudtemat.

6. Min start: Jag deltog i en konferens om social utveckling i skolan i Marstrand 1974 där jag först träffade Mats Ekholm, blivande professor och GD för Skolöverstyrelsen, och en skolpsykolog på Skolöverstyrelsen, Anna-Lisa Melldén. Hon fixade pengar från ett projekt som hette Gruppsamtal i skolan och bad mig skriva om metoder jag kände till. Det blev min första bok, publicerad av Liber, som heter *Gruppsamtal: affektiv utveckling i skolan*. Jag använde ”fill in the blanks”-metoden. Jag gjorde en lista över metoder jag kände till och skrev sedan om varje metod. Boken kom i rätt tid och ledde till många uppdrag som föreläsare.

7. Jag hade tur med förlagen. En tidig push framåt kom från att bli upptäckt av Berit Skogsberg, huvudredaktör på förlaget Askild & Kärnekull, med Timo Kärnekull som chef och virvelvind! A&K publicerade min bok om *Aktiva värderingar* och boken *Meningsfull undervisning*. En sak till som gav en kick var en bok med berättelser från lärare på fältet: *Skolans vardag*. Den blev ”presentbok” när den buntades ihop med deras utgivning av Thomas Gordons succéböcker om *Aktivt föräldraskap* och *Aktivt lärarskap*.

8. Så småningom kom Svenska förlaget in i spelet och jag skrev lite mer för näringslivet och offentlig förvaltning, till exempel böckerna *Mentorskap, coaching och co-coaching* och *Humanistiskt ledarskap*, som utsågs till årets HR-bok 2002. Men den som verkligen fick fart på mitt författarskap och min föreläsningsverksamhet var Rolf Ekelund och hans förlag, Ekelunds Förlag. Rolf trodde på mig, rättade i princip min svenska och publicerade det jag hade på hjärtat. Vilken tur att Rolf letade upp mig! Det blev många års samarbete tills Rolf gick i pension och sålde förlaget. Största succén blev boken *Världens bästa fröken*.

9. Även i dag har jag tur med vännerna på Gothia Kompetens, som har sagt ja till de flesta av mina bokidéer och vi har ett nära samarbete. Som alltid har jag haft förstående redaktörer som har arbetat med mina amerikansk-svenska texter. En boksuccé har varit *Ledarskap i klassrummet*, som ursprungligen publicerades i samarbete med Ekelunds Förlag och Utbildningsradion – vilket i sin tur ledde till UR:s tv-serie Dr. John. Det blev bara fem program, men att vara programledare på tv var bland det roligaste jag har gjort i min karriär.

10. När jag blickar bakåt vill jag ännu en gång betona betydelsen av att ha förebilder och att lära av deras beslut och processer. En som sticker ut är Jack Canfield, som jag träffade 1972 i Amherst, Massachusetts, och på hans kontor 1992 utanför Los Angeles, strax före publiceringen av en serie böcker som *heter Chicken Soup for the Soul*. Jösses, vilken framgång med ca 80 miljoner sålda exemplar! Nej, jag skojar inte – bokserien låg i många, många år på New York Times bästsäljarlista. Jack hade alla rätt ingredienser:
    a. Han kunde skriva.
    b. Han kunde tala.
    c. Han kunde sälja – envist och målmedvetet med en tydlig strategi.

    Jag kan skriva och tala men är obekväm i rollen som säljare. MEN tänk bara att bokkonceptet *Chicken Soup for the Soul* refuserades av drygt 30 förlag innan det publicerades. Därefter satte Jack och hans skrivkollega, Mark Victor Hansen, igång att sälja – främst genom att erbjuda sig till hundratals intervjuer på lokala radiostationer runt om i USA.

11. Jag har provat på egen utgivning vid flera tillfällen genom åren, men det stupar på att jag alltid är på väg till nästa skrivprojekt, saknar självförtroende som säljare och sällan följer upp och fokuserar på boken jag gav ut på egen hand. Jag har 11 titlar på Amazon.com

(slå bara upp mitt namn) och säljer ca två böcker OM ÅRET. Nog är det skönt att ha ett samarbete med ett riktigt förlag och inte vara amatörutgivare. Men min utgivning i Sverige är TOTALT ointressant för amerikanska förlag. Jag har inte ens lyckats få en agent att svara på mina brev, trots 57 publicerade böcker och 300 000 sålda exemplar på en marknad 32 gånger mindre än i USA. So what? Som i många andra branscher måste man nog bevisa att projekten kan gå ihop innan beslut om utgivning (samma sak gäller tv-produktioner i dag, då man först måste skaffa sponsorer). Med andra ord: om jag kunde visa upp tio professorer som lovade att använda min nästa bok som kursbok på sina kurser hade jag kanske haft en chans. Jag har dock inget nätverk i mitt gamla hemland. Nåväl. Jag klagar inte – sammanlagt ca 300 000 sålda böcker är inte illa. Men tänk på att som konsult kommer huvudinkomsten från föreläsningar, inte från bokroyalty. Royalty är endast 10–15 % av min enmansbolags omsättning.

12. Jag är en idémänniska med en förståelse för att många branscher är formade som pyramider. Det vill säga att det finns miljontals musiker, författare, skådespelare, uppfinnare, entreprenörer, men endast ett fåtal når toppen av en stor och bred pyramid, som Jack Canfield gjorde. Så är det och jag måste vara nöjd med att ha klarat mig hyfsat efter 53 (and counting) år som föreläsare, konsult och författare. Det är inte många egenföretagare – soloprenörer, som det heter i dag – som klarar sig så länge. Tänk också på att det publiceras ca 8000 böcker PER DAG på Amazon. Det finns lite konkurrens, om man säger så. Oavsett om du publicerar själv eller samarbetar med ett förlag har du ett stort ansvar för att sälja och marknadsföra din bok. Böcker är, för mig, även om jag har lyckats rätt hyfsat, ändå bara visitkort. De ger mig auktoritet och möjligen inkomster från föreläsningar, men räkna inte med att boken blir Sveriges och världens nästa bästsäljare.

13. Några praktiska råd till dig som författare:
    a. Ha inte bråttom. Ta dig tid att bestämma målgrupp, tema och form.
    b. Kolla hur andra har gjort och ha någorlunda realistiska förväntningar. Som Timo Kärnekull en gång sa till mig: ”Jag ger ut 40 böcker om året, två blir succéer och de satsar jag på.” Om du lyckas bli publicerad, ta på dig huvudansvaret för försäljningen. Då kanske förlaget satsar ännu mer. Det finns många besvikna författare där ute i världen. Du har huvudansvaret för att nå ut, även om du har ett förlag som hjälper dig. **Din bok är ditt visitkort,** upprepar jag.
    c. Prova ”fill in the blanks”-metoden. Vad kan jag mest om? Gör en lista. Skriv om det du kan.
    d. Skriv. Gör om. Skriv. Gör om.
    e. Testa med kollegor och vänner.
    f. Titeln och omslaget har mycket större betydelse än man vill erkänna.
    g. Skaffa en strategi för sociala medier, men förstå att uppmärksamhet har blivit allt svårare att få eftersom miljarder människor söker uppmärksamhet på nätet och Facebook och andra sajter har blivit reklamsajter, inte kommunikationssajter.
    h. Skaffa ett skrivschema, blockera tid, meddela din omgivning att du inte vill bli störd och skapa en rutin.
    i. Syftet är att främja dina budskap och nå ut till din målgrupp, inte att imponera med din kunskap eller på dina kollegor. Krångla inte till allt i en fackbok. Skriv enkelt och rakt på med en struktur och form du har bestämt.
    j. Tänk tanken – skulle jag vilja köpa och läsa din egen bok? Skriv en bok som du själv skulle vilja köpa och läsa.

14. Till sist har kombinationen av förebilder, värderingsgrund, mentorer inom förlagsbranschen, övning som ger färdighet, ett liv med ”purpose”, en viktig målgrupp och en stor portion envishet gagnat mig väl.

Vilka är dina förebilder?
Vilka kan vara en eller två lämpliga mentorer för dig?
Vem är din målgrupp?
Vilka författare skriver på ett sätt som du beundrar?
Vad är ditt huvudbudskap?
Vem i ditt nätverk kan hjälpa dig?
Hur planerar du din tid för att skriva?
Hur väl kan du acceptera att 97 % av dina idéer kommer att kastas bort innan du hittar en eller två som håller i längden?

Ja, det var några rader om min resa. Jag hoppas att de ger dig uppmuntran på din egen resa.

Lycka till om du själv vill skriva och föreläsa.

Och jag önskar mig själv lycka till med boken som kommer i slutet av januari 2027, *Strategier för lärarledd undervisning: lärarrollen och läroplanen*.

John Steinberg,
Sigtuna, november 2026